

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

1.1. Savet RRA, saopštio je 13. jula, da je obustavio postupak za oduzimanje dozvole, pokrenut protiv *Televizije Prva*, zbog emisije „Veče sa Ivanom Ivanovićem“. U saopštenju se navodi da je Savet, na osnovu izveštaja svojih službi i izjašnjenja emitera, zauzeo stanovište da u navedenim emisijama nije bilo govora mržnje, niti elemenata kršenja Zakona o radiodifuziji. Savet je, istovremeno, prihvatio uveravanja uredničkog kolegijuma *TV Prva* da će s dužnom pažnjom voditi računa da u emisiji „Veče sa Ivanom Ivanovićem“ ne bude pređena granica dobrog ukusa. Podsetimo, povod za pokretanje postupka bilo je otvoreno pismo predsedniku Saveta Republičke radiodifuzne agencije, vladiki Porfiriju, koje je uputila Demokratska zajednica Hrvata (DZH), a u kome ova stranka nalazi da je, 29. aprila i 6. maja, voditelj emisije „Veče sa Ivanom Ivanovićem“, pogrđnim rečima govorio o katoličkoj crkvi i „pozvao Al Kaidu da pričeka da Hrvatska uđe u Evropsku uniju, pa da onda postavi atomsku bombu uz jasne insinuacije gde.“

Članom 38. Zakona o javnom informisanju, propisana je zabrana govora mržnje i to kao zabrana objavljivanja ideja, informacija i mišljenja kojima se podstiče diskriminacija, mržnja ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog pripadanja ili nepripadanja nekoj rasi, veri, naciji, etničkoj grupi, polu ili zbog njihove seksualne opredeljenosti, bez obzira na to da li je objavljivanjem učinjeno krivično delo. Nažalost, detaljnije obrazloženje odluke Saveta da obustavi postupak za oduzimanje dozvole *TV Prva* nije objavljeno, ali se čini da je Republička radiodifuzna agencija u ovom slučaju umela da napravi razliku između izjave u humorističkoj emisiji, koliko god ona bila lišena dobrog ukusa i podsticanja diskriminacije.

1.2. Savet RRA saopštio je da je Prekršajni sud u Beogradu, postupajući po prekršajnoj prijavi Republičke radiodifuzne agencije, podnetoj povodom emisije „Trenutak istine“, emitovanoj oktobra 2009. godine na *Televiziji Pink*, izrekao ovoj medijskoj kući kaznu od 750.000 dinara. Podsetimo, u spornoj emisiji, voditeljka, Tatjana Vojtehovski, gošći koju je otac godinama silovao, prvi put kada je imala samo jedanaest godina, postavila je pitanje da li je ikada doživela orgazam tokom seksualnog odnosa sa svojim ocem. Nakon žestokih osuda u javnosti, u kojima se isticalo da je emisija u suprotnosti sa odredbama Zakona koje se odnose

na zaštitu maloletnika, kao i da promoviše nasilje implicirajući da može dovesti do orgazma kod žrtve, Republička radiodifuzna agencija podnela je prijavu Prekršajnom sudu, pozivajući se upravo na odredbe Zakona o radiodifuziji kojima se štiti fizički, mentalni i moralni razvoj dece i omladine.

Za emitovanje programa čiji sadržaji mogu da škode fizičkom, mentalnom ili moralnom razvoju dece i omladine, Zakonom o radiodifuziji predviđena je mogućnost izricanja prekršajne kazne u rasponu od 300.000 do 1.000.000 dinara. U konkretnom slučaju, nije objavljeno koje je okolnosti sud uzeo u obzir prilikom odmeravanja kazne u iznosu od 750.000 dinara. Ono što, međutim, zabrinjava je to što je Prekršajnom sudu trebalo gotovo dve godine od incidenta da donese prvostepenu odluku, kao i što sama Republička radiodifuzna agencija, pored podnošenja prekršajne prijave, nije našla da je u konkretnom slučaju napravljena dovoljno ozbiljna povreda zakona koja bi opravdavala neke od mera iz njene nadležnosti, pa čak ni upozorenje.

DRŽAVNI ORGANI

2. MINISTARSTVO KULTURE, INFORMISANJA I INFORMACIONOG DRUŠTVA

Ministar kulture, informisanja i informacionog društva, Predrag Marković, je u pozdravnoj reči na panel diskusiji „Mediji u Srbiji na prekretnici“, održanoj u Medija centru 7. jula, u organizaciji Misije OEBS-a u Srbiji, rekao da će Ministarstvo do 15. jula primati primedbe, predloge, komentare i sugestije na Nacrt medijske strategije, posle čega će se preći na finalno oblikovanje teksta, koji bi najkasnije do početka septembra trebalo da bude gotov i predat u dalju proceduru. „Sve primedbe će biti razmotrene, kako bi se svi interesi zaštitili“, rekao je Marković, „a na osnovu do sada održanih javnih rasprava, tražiće se način da se garantuju prava građana na informisanje na lokalnom i regionalnom nivou.“ Ministarstvo je na svoj Internet sajt postavilo sve pristigle komentare, kao i video zapise okruglih stolova održanih u Kragujevcu, Novom Pazaru, Novom Sadu, Nišu, Beogradu i Čačku, što je svakako doprinelo transparentnosti čitavog procesa. U kom pravcu se, međutim, da se poslužimo ministrovim rečima, tekst „finalno oblikuje“, ostaje da se vidi, budući da je dalji rad Ministarstva na tekstu, u dobroj meri obavijen tajnom. Ministarstvo se u čitavom toku javne rasprave prema tekstu Nacrta kog je samo pustilo u raspravu i u čijoj izradi su učestvovali i eksperti koje je i samo izabralo i imenovalo, odnosilo kao prema stranom telu i s neprihvatljivom distancom. Ministar Marković je čak izjavio da se Srbija, u izradi Medijske strategije, lišila odlučivanja i dozvolila predstavnicima medijskih udruženja i asocijacija da odrede i oblikuju tekst tako

važnog dokumenta. Iako je ministar očigledno bio mišljenja da je ovakav stav države potvrda njene otvorenosti i demokratičnosti, postoje još najmanje dva moguća scenarija, koja bi distancu države od dokumenta kog sama pušta u javnu raspravu, mogla da objasne. Prvi, da je regulatorni kapacitet države u toj meri oskudan, da ona u medijskom sektoru zapravo ne zna šta hoće, ali i drugi, da je ono što država hoće, u tolikoj meri u suprotnosti sa onim što je prihvatljivo profesionalcima u medijskom sektoru, da se Ministarstvo i ne usuđuje da otvoreno saopšti svoje pozicije. Šta god bila istina, držanje Ministarstva u javnoj raspravi ne obećava mnogo toga dobrog u daljem toku rada na Medijskoj strategiji.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

3. ORGANIZACIJA PROIZVOĐAČA FONOGRAMA SRBIJE (OFPS)

Predsednik Upravnog odbora Organizacije proizvođača fonograma Srbije, uputio je 20. jula, dopis predsedniku Unije poslodavaca Srbije, kojim ga poziva na obnavljanje razgovora o stanju u oblasti kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava, kao i na nastavak pregovora o jedinstvenoj tarifi. Dopis je objavljen i na sajtu OFPS-a, a povod mu je bilo obraćanje Unije poslodavaca predsednicima i sudijama privrednih sudova i Privrednog apelacionog suda. Unija poslodavaca, kako se navodi u tom dopisu, obaveštava sudove da je potpisala ugovor o saradnji sa organizacijom Fair Share d.o.o, kako bi svojim članicama ponudila muziku za javno saopštavanje koja je van sistema zaštite OFPS-a i Sokoja. Predsednik Upravnog odbora Organizacije proizvođača fonograma, u dopisu ukazuje da se, u skladu sa odredbama Zakona o autorskom i srodnim pravima, pravo na naknadu za emitovanje, reemitovanje i javno saopštavanje fonograma, kao i na njima zabeleženih interpretacija, može ostvariti samo preko organizacije za kolektivno ostvarivanje.

Zakon o autorskom i srodnim pravima predviđa da se autorsko i srodna prava mogu štiti individualno i kolektivno. Individualno ostvarivanje autorskog i srodnih prava može se vršiti neposredno ili preko zastupnika, na osnovu odgovarajućeg punomoćja, a zastupnici u individualnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava mogu biti fizička ili pravna lica, pa tako i privredna društva, kao u primeru Fair Share d.o.o. Međutim, Zakon ustanovljava pretpostavku da organizacija ima ovlašćenje da deluje za račun svih nosilaca autorskog, odnosno srodnih prava, u pogledu onih prava i onih vrsta predmeta zaštite koji su obuhvaćeni njenom delatnošću. Jedina mogućnost za autora ili drugog nosioca prava da istupi iz mehanizma kolektivne zaštite, jeste da pisanim putem obavesti organizaciju da će svoja prava ostvarivati individualno. Kolektivne organizacije imaju obavezu da korisnike izveste o svim autorima ili drugim nosiocima prava koji svoja prava štite individualno.

Međutim, postoji jedan broj slučajeva u kojima je kolektivna zaštita obavezna već na osnovu zakona, odnosno kada se prava ne mogu individualno štititi. Naime, tako je kod kablovskog reemitovanja autorskih dela (član 29. stav 2 Zakona o autorskom i srodnim pravima), kod posebne naknade od uvoza, odnosno prodaje tehničkih uređaja i praznih nosača zvuka, slike i teksta za koje se opravdano može pretpostaviti da će biti korišćeni za umnožavanje za lične nekomercijalne potrebe (članovi 39, 142 i 146. Zakona o autorskom i srodnim pravima), kod prava na naknadu za davanje na poslugu (član 40. Zakona o autorskom i srodnim pravima), kod interpretatorskih naknada za emitovanje, reemitovanje i javno saopštavanje interpretacija sa snimka izdatog na nosaču zvuka (član 117. Zakona o autorskom i srodnim pravima), kod naknada proizvođačima fonograma za emitovanje, reemitovanje i javno saopštavanje izdatih fonograma (član 127. Zakona o autorskom i srodnim pravima). Nažalost, očigledno je da su razmere nepoznavanja propisa koji regulišu kolektivnu zaštitu autorskog i srodnih prava u Srbiji velike. Ne postoji osnov u Zakonu da se, kroz individualne ugovore sa zastupnicima, izbegne obaveza plaćanja kolektivnim organizacijama u odnosu na interpretatorske naknade i naknade proizvođačima fonograma za emitovanje, reemitovanje i javno saopštavanje interpretacija sa snimljenih fonograma.